

БСН С II 41/1973

ID = 6236578

ТЕОЛОШКИ ПОГЛЕДИ

ВЕРСКОНАУЧНИ ЧАСОПИС

БЕОГРАД, 1973.

ГОДИНА VI

БРОЈ 1

Л. II

39.031

Епископ Данило:

Свешти Родонагелник

Зашто ми, православни Срби, толико величамо и волимо великога жупана Стефана Немању, потоњег светог монаха Симеона Мироточивог? Ми њега не слаavimo као давно умрлог јунака о коме само гуслари певају, него се радујемо тајанственом присуству живе и светле душе светог Симеона, који је душом жив јер је жив у њему настањени Бог.

Зашто је међу Србима најславнија кућа Немањића?

Зашто се цела Србија зове — Немањин род, потомство Немањино?

Зато што је Стефан Немања својим узвишеним подвизима у служењу Христу Богу дао диван „типик“, одушевљени образац по коме треба да живи елита Србије хришћанске. Стефан Немања је у томе пресудан како за духовни тако и за материјални живот наше нације.

На висинама теологије Немања свесно окреће леђа Риму и приволева се светом Јерусалиму. Тиме показује да је прозрео кривоверје Запада и заволео лепоту Христове светлости од Истока.

На клизавим низинама политике Немања се определио за јединство српске нације, а против издељености у разне жупаније и заважене кнежевине.

Као што је човеку потребно одело и оклоп ако иде у рат, тако је потребно очеличити и душу једног ратника, па и целог народа, ако жели да опстане у непрестаној борби на овој грешној планети. Св. Симеон Немања дао је Србима и заштитни оклоп за њихово тело — то је држава српска, а дао је Србији и светлу душу — то је његов најмлађи син, светитељ Сава, који у себи носи Бога.

Не заборавимо, међутим, да тај исти Свети Сава, дика и понос вечне Србије, наглашава да је његов родитељ, Стефан Немања, био његов духовни наставник и учитељ Православља. Значи, извор и телесне и духовне моћи у србинском роду јесте — Немања. Из њега израстају и Свети Сава и Стефан Првовенчани. Један је архиепископ свима Србима, а други је свима Србима краљ.

Ако по плодовима судимо човека и његов значај за читав један народ, онда је Немања за нас оно што је Авраам за Јевреје: он је тај благословени корен православне Србије из којег ничу свети Христиви људи за рајско цветање.

У младости Немања се, као родитељ, одупирао монашењу свог најмлађег сина Растка, али је касније у томе видео лепоту Божијега Промисла којим се његов мезимац уздигао у нетрулеживу Отаџбину на небу.

У зрелој старости, кад је обезбедио заметак младе српске државе у Рашкој и видео достојног наследника на престолу Србије, мирно се одрекао земаљске круне и пошао у своју Студеницу да као смирени калуђер задобије небеску круну од небескога Цара Исуса Христа.

То одрицање од земаљскога царства и јавно приволевање Царству Небеском је архетипски корак Родоначелника Србије у ком је преднаписана сва потоња историја рода.

Било је краљева међу Србима и пре Немањића, али они су значајни само за политички живот нације. Немања и његова лоза важни су и својим мета-историјским одређењем за Небески Јерусалим, за божанствено Православље.

Немања сазрева у подвижничкој атмосфери Православне Цркве и увиђа богонадахнуту мудрост у свом најмлађем сину, калуђеру Сави. Отац одлази свом сину на Атон да овековечи, сем родитељске, своју монашку љубав зидањем Хиландара. Тај узвик радости, Хиландар, он је каменом оградао, молитвом окадио, да буде непрекидно благодарење Богородици Деве, за монахе светионик и слетиште за ангеле.

Неки приговарају Стефану Немањи да је био окрутан према јеретицима „бабунима”. Али када се зна какви су били оновремени владари ван Православља, Немања је злато у поређењу с њима... Уосталом, светац није без греха, него је то човек који је, на ваги Божјој, учинио више добрих него злих дела, и који је своје преступе окајао. Када се узме у обзир да су кривоверни манихејци учили да је Бог створио само духовни свет, а да је ђаво створио материјални свет, онда је њихов закључак јасан — непотребно и проклето је свако културно стваралаштво у материјалном виду. Да су, не дао Бог, у Нема-

њиној Србији победили дуалисти, никада ми не бисмо имали под нашим небом такве чудотворне дворове појања као што су Студеница, Жича, Милешева, Сопоћани, Дечани... Никада не бисмо имали наше манастире, те тврде доказе наше вере у лепоту Божанску која се већ види у телу Васкрслога Христа и васкрснуте Богородице, а видеће се и у телима свих светих када васкрсну у Последњи Дан.

Али, Богу хвала, Немања је савладао „бабуне“ (посмртно и свој бунтовног сина Вукана) а његова два сина часно су понели две различите власти — један владичанску, а други владарску, обојица као слуге Христа Бога.

Својим монашењем, Немања је показао да је за нацију ипак вера важнија од политике, а Црква неопходнија од државе.

Зато уопште није случајно да је Патријархова капела у двору Београдске патријаршије посвећена светом Симеону Немањи. Ту његова икона, златом печатана, стоји наспред храма, тачно испод кубета у ком царује милостиви Пантократор... Та мала икона Симеона Мироточивог је кључ за све ризнице српске душе — за земаљска и небеска блага њена. А наше највеће благо — то су светитељи наши.

Богонадахнути иконописци наши уловили су далековидим потезима пророчанске своје кичице светловиту музику Последњег Дана: ликови светаца на њиховим иконама најављују лепоту човека обоженог, по мери сличности са Богочовеком Христом. Устрептале фреске по сводовима наших манастира носталгично чезну за трубом општега васкрсења... Тада ће сваки видети њихову видовиту истинитост, кад у оживелим телима боголиких светитеља позна ликове свих светих са наших иконостаса и зидова манастирских...

А те неувениве кринове светости посадио је први ктитор, први задужбинар у земљи Србији — Немања—Симеон.

Једини мироточиви Србин и данас поручује најбољим Србима, који мисле да су племићи и властела: Последујте стопама мојим, љубезна моја чеда. Ако сте сазрели духовно и децу своју извели на пут, окрените се Богу. Њему поклоните бар последње године живота свог. Манастири моје династије чекају на вас. Немојте да ми остану празни и запустели. Васпитавајте децу своју за Царство небеско, и рађајте их у великом броју да вам не буде жао ако један од ваших синова оде у монахе, као мој мезимац, ваш апостол — Сава...

Ово је заветна порука светог Родоначелника нашег коју он кроз векове напомиње свима поколењима Србије, па и нашем.

Ко ће послушати, ко неће, то је тајна слободе у срцу свакога Србина. Али једно се већ види на делу: ко зида нове и чува старе задужбине православне, ко живи, у раси или без расе, по типичу светих Немањића, тај је — по родослову духовном — Немањић.